

Stvolínky

Kraj: Liberecký

Správní obvod: Česká Lípa

Nadmořská výška: 274 m n. m.

Počet obyvatel: 312

Adresa URL: www.obec-stvolinky.cz

Okres: Česká Lípa

GPS souřadnice: 50.632277N, 14.428606E

První pís. zmínka: 1197 (827 let)

PSČ: 471 02

Historie obce Stvolínky

Nejstarší historicky doložená písemná zmínka o Stvolínkách pochází z roku 1197. Ves byla ve správě vladky Hroznaty, který ji daroval jistému Zdeslavovi a jeho bratrům. V letech 1358 - 1380 je jako majitel Stvolínek uváděn Hynek z Klučova, dalším majitelem pak byl Jindřich. Nejpozději za jeho syna Václava byla postavena na místě bývalého vladického dvorce tamní gotická tvrz, obehnaná 10 až 12 metrů širokým vodním příkopem. Již koncem 14. století byl na nedalekém kopci postaven také hrad Ronov, sídlo jedné z větších pánů z Dubé. Ve 14. století je také zmiňován kostel Všech Svatých, který je pokládán za jeden z nejstarších kostelů v Čechách (v jeho suterénu se navíc nachází hrobka některých majitelů panství, další majitelé mají náhrobní kameny na zdi kostela). Koncem 30. let 15. století získal Stvolínky spolu s Ronovem, k němuž ves patřila, Vilém z Illbruka - za něj kraj prošel husitskými válkami, během kterých byla ves i se stvolínskou tvrzí vypálena Lužičany.

Roku 1505 se Stvolínky staly městečkem. Ve stejném roce se také připomíná zdejší obnovená tvrz. Ta byla v letech 1520 - 1538 manželkou Viléma II. Anežkou z Halfenštejna přestavěna na zámek v renesančním slohu. Ke gotické tvrzi bylo přistavěno nové křídlo a současně byla vystavěna i nová správní budova. Anežky dcera Anna, manželka Jindřicha Kurcpacha z Milíče a Trachenburku pak nechala v roce 1575 ještě přistavět západní část zámku. Později, v roce 1589 byla zbourána stará brána tvrze. V 90. letech získal celé panství Jáchym Malcán z Pencelinu, který je již v roce 1603 prodal Alžbětě z Vartemberka. O pět let později se majitelem panství stal Adam Hrzán z Harasova, který na počátku 17. století úplně dokončil přestavbu tvrze na renesanční zámek s vnitřními nádvořími arkádami. Obec během 16. století zažívala značný rozvoj, význam, kterému se v této době těšila, dokládají nejenom významné trhy, které se zde pravidelně konaly, ale také to, že tu byl již v roce 1609 obecní špitál. V této době (konkrétně od roku 1608) byl hrad Ronov uváděn jako pustý. Další majitel městečka Zdeslav Hrzán z Harasova se účastnil stavovského povstání a byl proto nucen emigrovat, ještě předtím však stihl Stvolínky prodat své manželce Alžbětě, která je uchránila před konfiskací a nakonec je svému manželovi opět odkázala. V roce 1623 Zdeslav Hrzán koupil od kravařských měšťanů pivovárenské právo a postavil zde pivovar.

Pět let po Zdeslavově smrti, tedy v roce 1647, koupil Stvolínky za 53 tisíc zlatých kardinál Harrach pro nové biskupství v Litoměřicích. Maxmilián Rudolf Šlejnic pak spravoval panství jako litoměřický probošt. V letech 1655 až 1663 probíhala přestavba zdejšího třicetiletou válkou značně poškozeného renesančního objektu na raně barokní zámek. Jelikož byly Stvolínky letním sídlem litoměřických biskupů, byla zde vybudovaná také rozsáhlá barokní zahrada s fontánou. Za biskupa Vratislava z Mitrovic byl zámecký interiér také vybaven cenným mobiliářem.

V roce 1680 vypuklo na selské povstání, při němž zdejší poddaní přepadli zámek. Vojíci generála Haranta však lid donutili k poslušnosti. O dva roky později městečku biskup Jindřich ze Šternberka přesto významně obnovil jeho svobody - potvrdil mu trhové výsady a také mu udělil městský znak. Na modrém štítě stvolínského znaku je stříbrná hradební zeď. Vybudovaná z kvádrů a opatřena devíti stinkami cimbuří. Uprostřed je vysoká otevřená brána bez vrat s vytaženou zlatou mříží. Nad hradební zdí vystupují dvě věže, z nichž každá má ve spodním patře po jednom neděleném čtvercovém okně a v horním patře, odděleném římsou, p jednom větším obdélníkovém okně, děleném křížem. Věže mají po pěti stínkách cimbuří a jsou ukončeny zajímavými střechami červenými kupolemi, lucernami a zlatými makovicemi. Příkladný erb pánů ze Šlejnic tvoří štít, svíslé rozpoltěný na levé - červené a pravé - stříbrné pole. Ve stříbrném poli je jedna červená a v červeném nad sebou dvě stříbrné růže.

V letech 1722 - 33 za biskupa Vratislava z Mitrovic probíhaly úpravy zámku a v 2. polovině 18. století na něm proběhly rokokové adaptace na letní sídlo biskupů, pro ně byly později - v roce 1851 - provedeny i vnitřní úpravy. Roku 1775 v kraji vypuklo další selské povstání. Kolem roku 1811 došlo k přestavbě kostela Všech Svatých. Útlak poddaných se pomalu ale jistě chýlil ke konci. Roku 1848 bylo poddanství konečně zrušeno a o dva roky později se obce staly samostatnými správními jednotkami. Roku 1881 v obci byla již pošta, roku 1887 byly Stvolínky odtrženy od okresu Ústěka a připojeny k České Lípě. V roce 1895 byl v obci zaveden telegraf a v roce 1908 se zde začal budovat vodovod. Na počátku 20. století zřídilo biskupství v zámku rekreační letovisko pro litoměřické děti. V této době zde žilo na 624 obyvatel.

Přišel rok 1914 a s ním i začátek první světové války, která lidem přinesla bídu, utrpení a strach. Potraviny a jiné, dříve běžně dostupné zboží začalo být vydáváno pouze na lístky, koně a různé naturálie byly odváděny pro potřeby armády, ke všemu na frontu začali odcházet i zdejší muži a záhy přišla první oznámení o padlých... Situace byla stále horší. S postupujícím časem lidé nezřídka kdy poznali i hlad, v zimě byl nedostatek uhlí a dříví na topení, počet obětí války se zvyšoval. Rok 1918 byl pro všechny velkou úlevou. Ani po válce však neměl nastat kýžený klid. Po vytvoření samostatného Československa vypukl odpor pohraničních Němců k nově vzniklému státu. A v listopadu roku 1918 byla nelegálně vyhlášena autonomní oblast Deutsch - Böhmen, která Československou republiku bojkotovala. Situace se uklidnila a vyřešila až následujícího roku. Dalším problémem byla přetrvávající špatná zásobovací situace a trvalo ještě dosti dlouho, než se problémy s dodávkou potravin vyřešily úplně. Ve 20. letech se obec začala opět rozvíjet, tomu však udělala přítrž třicátá léta a jejich hospodářská krize. Ke všemu v sousedním Německu sílil vliv nacistů a Hitlera a atmosféra v českém pohraničí byla stále napjatější. V roce 1938 po mnichovské zradě byly Sudety obsazeny Německou armádou a nedlouho na to vypukla druhá světová válka. Opět všude zavládl strach, bída a nedostatek. Vše ukončil až květen 1945. Po válce následoval odsun německého obyvatelstva a následné dosídlování obcí, na konci 40. let nastal čas velkého budování.

